

2. møde i Økologisk juletræsnetværk

Sted: Levinsen A/S, Gørløse og Geerslettegård, Frederikssund

Dato: 7. maj 2019 kl. 10-15

Deltagere:

Peter Hartvig, Casper Pleidrup, Kristian Troelsen Bodal-Lauridsen, Bjarke Brandt Helms, Ulrik Kejser Nyvold, Michael Schnor, Ulrik Bräuner Nielsen, Børge Klemmensen, Claus Jerram Christensen, Adam Kofoed Månsson, Lis Sørensen.

Ny deltager: Julie Løkke Madsen. KU-studerende med bachelorprojekt omkring renholdelse i juletræer med kyllinger.

Præsentationer fra formiddagens indlæg kan ses på:

<https://www.christmastree.dk/om/projekter/oekologisk-netvaerk/>

Formiddagens møde:

Ulrik Kejser Nyvold bød velkommen hos Levinsen A/S og gav en præsentation af virksomheden. Levinsen ejes i dag af Ulrik Kejser Nyvold. Inden for det sidste år har virksomheden bygget nyt domicil, så alle aktiviteter i Danmark er nu samlet på Kurreholmvej 32, Gørløse. Frøforsyningen i virksomheden sikres ved at der arbejdes på nye licenser til høst af frø i Georgien samt at man har samarbejdsaftaler med de danske frøbevoksninger. Virksomheden har ligeledes adgang til frø fra 1,5 generations frøplantager med høje udbytter.

Fordelingen i salget af nordmannsfrø er 75% Ambrolauri-frø, en mindre del (7-8%) frø fra andre dele af Georgien, Tyrkiet og Rusland. Den resterende del udgøres af danskproducerede frø fra hhv. frøplantager og klonfrøplantager.

Der er i Levinsen et stort fokus på arbejdsmiljø for frøplukkerne i Georgien. Virksomheden har således arbejdsmiljøet i Georgien certificeret efter en international standard.

Levinsen arrangerer hvert år i høstperioden en tur til Georgien som er åben for alle interesserede.

Virksomheden har egne klængefaciliteter i Georgien, så oprensning og tørring sker lokalt inden frøet sendes til Danmark.

Levinsen er leveringsdygtig i økologisk certificerede frø fra bestandene i Georgien. Disse er certificeret efter ISO 9001, IQNet SR15, den nye kontrolordning og Økologikontrollen. Arealerne i Georgien tilføres ikke gødning eller planteværnsmidler, så alt er i princippet økologisk, men for at det kan markedsføres som økologisk med det danske røde Ø-mærke kræves en fuldstændig sporbarhed, registrering og omfattende dokumentation.

Det vil være muligt at omlægge frøplantager i Danmark således at der kan leveres økologiske frø fra disse.

Det vil kræve en 3 års omlægningsperiode. Udfordringen kan blive hvordan evt. angreb af koglegalmyg kan begrænses / bekæmpes i en økologisk frøplantage.

Indlæg ved Ulrik Bräuner Nielsen, KU, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning

Ulriks indlæg omhandlede genetikens betydning for dyrkning af juletræer med reduceret kemisk bekæmpelse. Den danske produktion af Nordmannsgran er i Danmark ca. 45 mio. træer ud af Europas samlet antal på ca. 70 mio. træer. Til en økologisk produktion er det værd at overveje at dyrke arterne Bornmüllergran, Nobilis eller rødgran, da disse typisk har et mindre behov for kemisk bekæmpelse. Ved økologisk dyrkning af Nordmannsgran kan især alm. Ædelgranlus blive en udfordring, men der er stor

variation til de enkelte træers respons til luseangreb, så på sigt vil en selektering for større tolerance over for alm. ædelgranlus være en mulighed. Når først træerne er stressede pga. luseangreb, så kan *Neonectria* lettere angribe.

Bornmüllergran har potentiale til økologisk dyrkning. Desværre er der stor variation i nåletab/efterhøst kvalitet, hvilket er et problem for handlen med disse juletræer. Samtidig er det tidligere udspring af skuddene en mulig svaghed især når træet dyrkes i områder med risiko for sen nattefrost om foråret.

Bornmüller er sandsynligvis mindre følsom for lus end nordmannsgran. I Kongsøre Frøplantage er der en afdeling med Bornmülleriana. I denne plantning er planter med tidligt udspring fjernet, så frøene giver planter med senere udspring om foråret, end hvis der anvendes Bornmülleriana fra Tyrkiet. Frø af Bornmülleriana fra Kongsøre bør derfor kunne anvendes på lokaliteter med lille risiko for sen nattefrost. Dyrkning af *Nobilis* kan også overvejes ved økologisk dyrkning, da arten kun har få problemer med skadedyr og har et mindre behov for gødning.

Rødgran er ligeledes en mulighed i økologisk dyrkning, men træet har med sit nåletab betydelige udfordringer som juletræ. Det er dog i et studie (Christian Bjergager, 2011) vist, at hvis træerne sættes i vand, når de kommer indendørs, så er nåletabet meget lille.

Ved dyrkning af økologiske juletræer, uanset art, så er frøkilden / det genetiske materiale vigtigere end nogensinde f.eks. med hensyn til tolerance over for skadedyr, vækstform og udspringstidspunkt.

Rundvisning i Levinsens nye faciliteter på Kurreholmvej 32.

I to store bygninger er der en stor rensesafdeling til alle typer frø (nåletræer, skovplanter samt frugt og bærbuske til landskabsbeplantning), lagerplads, køle- og frostrum. Børge Klemmensens system til stratificering af nordmannsgranfrø, hvor disse lagres i tøndes, der roterer, er således blevet videreudviklet og findes i bygningen. Med denne metode undgår man at bruge svampemidler ved opbevaringen af frøene.

Markbesøg på Geerslettegård

Efter formiddagen hos Levinsen kørte vi til Geerslettegård, hvor vi havde en aftale med Kim om at se hans træer. Kim har dyrket økologiske juletræer siden 1997, og er nu i gang med anden rotation. Han har holdt en lille pause på ca. 5 år, grundet står aktivitet i hans byggefirma.

Det er ikke de store tiltag der bliver gjort i Kims juletræer, hverken i første omdrift eller i denne. Der bliver slået mellem træerne indtil de lukker, og så får de lidt gødning. Produktet er ganske ureguleret, og trods dette opnås der stadig en snitpris på over 200 kr./træ. (Brug ikke denne pris som standart i en økonomisk model). Vi gik til slut en tur i kulturen, og dannede os et indtryk af dens udfordringer og muligheder.

Næste møde i Økologisk juletræesnetværk:

Næste mødedag bliver 6. juni 2019 på Fyn. Formiddagen bliver med besøg hos økologisk frugtavler og eftermiddagen bliver med indlæg hos Jutek, Sønderød. Særskilt invitation udsendes.